

# โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

## จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑. พระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๑ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ องคมนตรี พลโท เทียนชัย จันทมุกดา รองสมุหราชองครักษ์ นายจรรย์ ตูลยานนท์ อธิบดีกรมชลประทาน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน และ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ กปร. พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ กปร. ฝ่าฯ ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ในเขตจังหวัดภาคใต้ ดังความตอนหนึ่งว่า ...อนึ่ง เนื่องจากน้ำจำนวนมากจากคลองท่าดีมักจะรวมกับน้ำหลากจากคลองเสาธงซึ่งมีพื้นที่ลุ่มน้ำอยู่ข้างเคียง เมื่อไหลบ่าลงสู่ทะเลพร้อม ๆ กัน จะทำให้เกิดน้ำท่วมตัวจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างรุนแรง ดังเช่นอุทกภัยที่เกิดกับตัวเมืองเมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๑ ที่ผ่านมา สมควรพิจารณาขุดลอกลำน้ำที่ผ่านตัวเมืองให้ลึกพร้อมกับขยายลำน้ำเหล่านั้นให้มีความกว้างมากขึ้น รวมทั้งการพิจารณาขุดทางระบายน้ำใหม่เพิ่มอีกตามความเหมาะสม ก็จะช่วยระบายน้ำที่ไหลลงมายังตัวเมืองให้ผ่านลงสู่อ่าวไทยได้รวดเร็วยิ่งขึ้น...

### ๒. เหตุผลและความจำเป็น

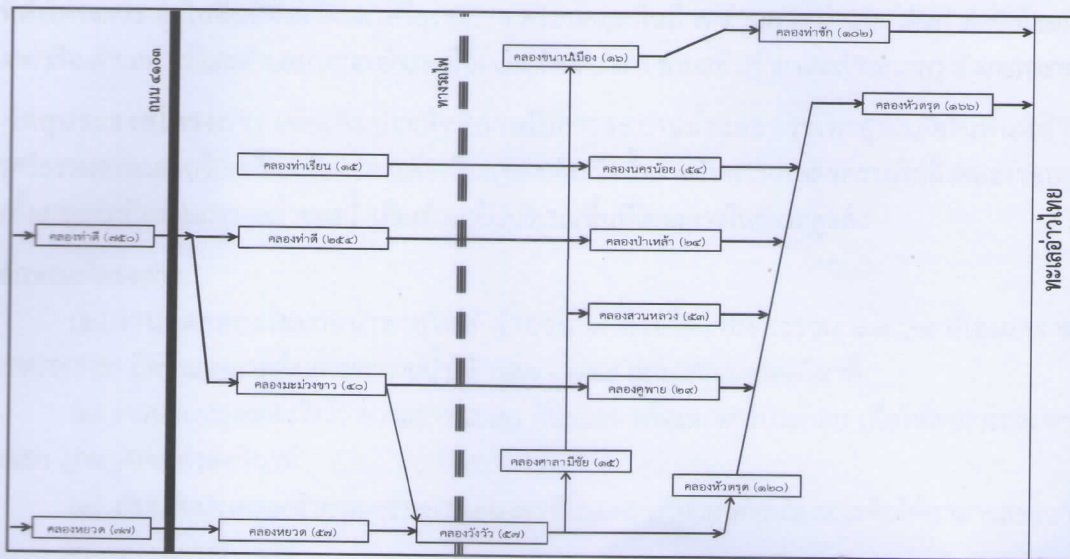
เนื่องจากพื้นที่เศรษฐกิจของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นชุมชนเมืองที่มีราษฎรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และมีลักษณะพื้นที่ทอดยาววางทิศทางการไหลในแนวทิศเหนือ - ใต้ เมื่อเกิดฝนตกหนักในบริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราชจะมีปริมาณน้ำจำนวนมากไหลผ่านเข้าตัวเมืองประกอบกับชุมชนเมืองมีการพัฒนาพื้นที่เป็นอย่างมาก ทำให้เกิดการบุกรุกแนวเขตคลองธรรมชาติ ส่งผลให้คลองธรรมชาติมีขนาดเล็กลงและตื้นเขิน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการระบายน้ำออกสู่ทะเล ทำให้พื้นที่เขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช และบริเวณใกล้เคียงเกิดปัญหาอุทกภัยซ้ำซากเป็นประจำทุกปี

### ตาราง แสดงข้อมูลความเสียหายจากอุทกภัยในอดีตของจังหวัดนครศรีธรรมราช

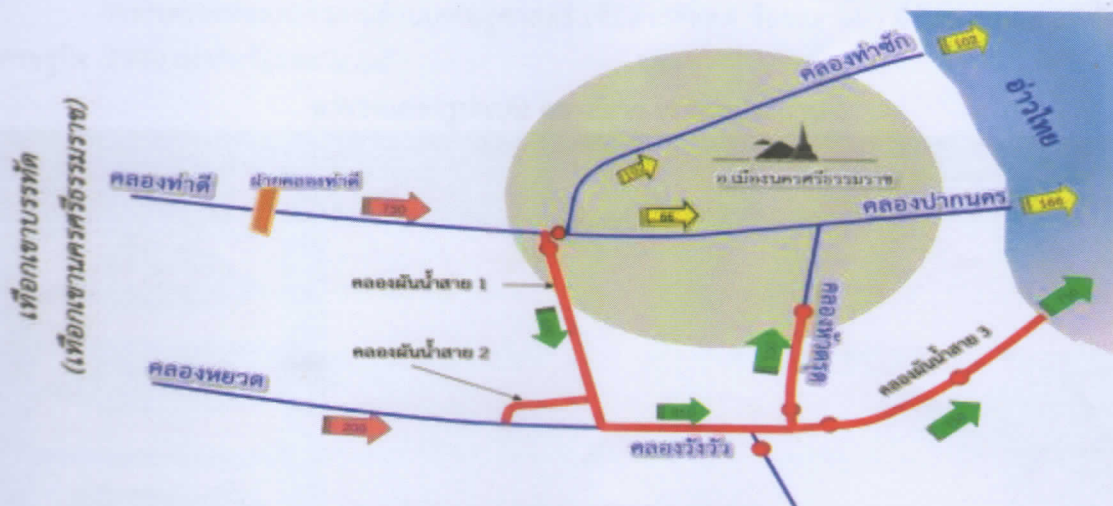
ปี	รอบปีการเกิดซ้ำ	พื้นที่ที่ประสบอุทกภัย	ความเสียหาย
๒๕๓๑	๕๐	๑๖ อำเภอ ๑ กิ่งอำเภอ และ ๑ เทศบาล	ราษฎรเสียชีวิตถึง ๒๖๒ คน บาดเจ็บ ๑,๙๐๖ คน ได้รับความเดือนร้อนถึง ๖๓๓,๗๘๗ คน
๒๕๓๙	๑๐	-	ประเมินมูลค่าความเสียหายเป็นเงิน ๖๓ ล้านบาท
๒๕๔๓	๑๓	-	ประเมินมูลค่าความเสียหายเป็นเงิน ๑๙๒ ล้านบาท
๒๕๕๔	๓๐	๒๓ อำเภอ	พื้นที่การเกษตรรวม ๕๘๐,๘๑๖ ไร่ ประเมินมูลค่าความเสียหายเป็นเงิน ๒,๓๐๐ ล้านบาท

### ความสามารถในการระบายน้ำของคลองในปัจจุบัน

๑. คลองท่าซึก	สามารถระบายน้ำได้ตั้งแต่	๑๐๒.๐๐	ลบ.ม./วินาที
๒. คลองนครน้อย	สามารถระบายน้ำได้ตั้งแต่	๕๔.๐๐	ลบ.ม./วินาที
๓. คลองป่าเหล้า	สามารถระบายน้ำได้ตั้งแต่	๒๔.๐๐	ลบ.ม./วินาที
๔. คลองสวนหลวง	สามารถระบายน้ำได้ตั้งแต่	๕๓.๓๐	ลบ.ม./วินาที
๕. คลองคูพาย	สามารถระบายน้ำได้ตั้งแต่	๒๘.๗๐	ลบ.ม./วินาที
๖. คลองหัวตรุด	สามารถระบายน้ำได้ตั้งแต่	๑๖๖.๐๐	ลบ.ม./วินาที



ผังการไหลของน้ำผ่านพื้นที่เขตเมืองนครศรีธรรมราช



แนวทางการดำเนินการโครงการฯ

๓. การดำเนินงานที่ผ่านมา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประชุมหารือกันเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ มีมติเห็นควรใช้ระบบคลองส่งน้ำควบคู่กับการระบายน้ำเพื่อผันน้ำไม่ให้เข้าเมือง ขุดขยายคลอง - ขุดลอกคลองเดิม ตามแผนที่เคยศึกษาไว้เดิม และให้ศึกษาทบทวนแนวทางแก้ไขปัญหายุทธกภัยเมืองนครศรีธรรมราชอย่างเป็นระบบ ซึ่งกรมชลประทานได้เริ่มดำเนินการทบทวนรายงานการศึกษาและแบบรายละเอียดในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อพิจารณาแนวทางเลือกในการก่อสร้างคลองในรูปแบบต่าง ๆ ให้สามารถระบายน้ำได้ ๗๕๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที โดยการศึกษาวางโครงการแล้วเสร็จเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๙ และการสำรวจ - ออกแบบแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๔. ที่ตั้งโครงการ อยู่ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบคลุมพื้นที่ ๗ ตำบล ๒ อำเภอ ได้แก่ ตำบลไชยมนตรี ตำบลท่าเรือ ตำบลท่าไร่ และตำบลบางจาก อำเภอเมือง และตำบลนาสาร ตำบลช้างซ้าย และตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม

๕. วัตถุประสงค์โครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำและบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ตัวเมือง นครศรีธรรมราชและบริเวณใกล้เคียงและเพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำสำหรับการเกษตรกรรมริมฝั่งคลองระบายน้ำ รวมทั้งสามารถป้องกันการรุกคืบของน้ำเค็มเข้ามาในบริเวณพื้นที่โครงการในช่วงฤดูแล้ง

**๖. ลักษณะโครงการ**

(๑) งานขุดคลองระบายน้ำสายใหม่ จำนวน ๓ สาย ความยาวรวม ๑๘.๖๔ กิโลเมตร พร้อมอาคารประกอบ มีความสามารถในการระบายน้ำได้ ๖๕๐ - ๗๕๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

(๒) งานปรับปรุงคลองวังวู้ ความยาว ๕.๙๐ กิโลเมตร พร้อมอาคารประกอบ เพื่อให้สามารถระบายน้ำได้ ๘๕๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที



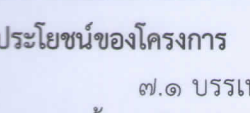
(๓) งานปรับปรุงคลองหัวตรุด ความยาว ๑๑.๙๐ กิโลเมตร พร้อมอาคารประกอบเพื่อให้สามารถระบายน้ำได้ ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

แผนงานโครงการ ๓ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓)

กรอบวงเงินงบประมาณโครงการทั้งสิ้น ๙,๕๘๐.๐๐ ล้านบาท

การวิเคราะห์ผลตอบแทนด้านเศรษฐศาสตร์ (ที่อัตราคิดลด ร้อยละ ๑๒) มีอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (EIRR) เท่ากับร้อยละ ๙.๘๔

**ตารางแสดงรูปแบบ ความยาว เขตชลประทาน**

ลักษณะคลองที่แล้วเสร็จ	รายการ	ความยาว	กินเขตคลอง	อัตราการระบายน้ำสูงสุด
		(กิโลเมตร)	(เมตร)	(ลูกบาศก์เมตร/วินาที)
	คลองระบายน้ำสาย 1	5.50	100/114	650
	คลองระบายน้ำสาย 2	0.79	90	195
	ปรับปรุงคลองวังวู้	5.90	120	850
	ปรับปรุงคลองหัวตรุด 1 (ท่าเรือ)	2.40	156	850
	ปรับปรุงคลองหัวตรุด 2 (ท่าเรือ)	9.50	70	100
	คลองระบายน้ำสาย 3	13.35	150	750

**๗. ประโยชน์ของโครงการ**

๗.๑ บรรเทาอุทกภัยในเขตเมืองนครศรีธรรมราชและลดพื้นที่น้ำท่วมได้ประมาณร้อยละ ๙๐ ของการเกิดน้ำท่วมใหญ่จังหวัดนครศรีธรรมราชเมื่อปี ๒๕๕๔ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ ๑๒ ตำบล ในเขตเทศบาล นครนครศรีธรรมราชและพื้นที่ใกล้เคียง คิดเป็นครัวเรือน ๓๒,๒๕๓ ครัวเรือน

๗.๒ สามารถเก็บกักน้ำต้นทุนเพื่อกิจกรรมการใช้น้ำในด้านต่าง ๆ ในฤดูแล้งประมาณ ๕.๕ ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่รับประโยชน์อยู่บริเวณสองฝั่งคลองระบายน้ำ ประมาณ ๑๗,๔๐๐ ไร่

#### ๘. สรุปสถานภาพโครงการ

ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ อนุมัติในหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) เร่งรัดการดำเนินโครงการฯ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ภายใน ๓ ปี โดยให้ดำเนินการให้ถูกต้อง เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยมีแผนงานโครงการ จำนวน ๓ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓) วงเงินงบประมาณโครงการทั้งสิ้น ๙,๕๘๐ ล้านบาท

ซึ่งการสำรวจ - ออกแบบทั้งโครงการ แล้วเสร็จปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ที่ดินที่กระทบจากการดำเนินการทั้งหมด ๒,๖๑๖ ไร่ (ประมาณ ๑,๔๙๐ แปลง) แบ่งเป็น

ที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ เนื้อที่ประมาณ ๒,๕๒๐ ไร่

ปัจจุบัน ได้เข้าดำเนินการเข้าปักหลักเขต ชลประทาน แล้วเสร็จ ในส่วนของ  
คลองระบายน้ำ สาย ๓ ในท้องที่ของ ตำบล ท่าเรือ และ ตำบลบางจาก  
คลองระบายน้ำ คลองท่าเรือ (หัวตรุด) ในท้องที่ของ ตำบลท่าเรือ และตำบลท่าไร่  
คลองระบายน้ำ คลองวังวัง ในท้องที่ของ ตำบลช้างซ้าย และตำบลนาพรุ  
คลองระบายน้ำ สาย ๒ ในท้องที่ของ ตำบลนาพรุ ตำบลนาสาร  
คลองระบายน้ำ สาย ๑ ในท้องที่ของ ตำบลนาสาร แล้วยังคงเหลือในท้องที่ ตำบลไชยมนตรี ที่ยังไม่  
สามารถเข้าดำเนินการได้

และปัจจุบันราษฎรได้มายื่นคำร้องขอรังวัดสำรวจแปลงที่ดิน และคำขอรังวัดที่ดินเพื่อการ  
ชลประทานแล้ว จำนวน ๔๒๒ แปลง และช่างรังวัดกรมที่ดินได้เข้าดำเนินการรังวัดแล้ว ๘๓ แปลง

สำหรับโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่เข้าข่ายต้อง  
ดำเนินการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายกำหนด แต่เนื่องจากการใช้ที่ดินเพื่อดำเนินโครงการจำนวนมาก  
และมีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง กรมชลประทานได้เล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อราษฎร  
และสิ่งแวดล้อมจึงได้กำหนดให้มีแผนการป้องกัน แก้ไขและพัฒนาสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๖ แผนงาน ซึ่ง  
รายละเอียดตาม ตาราง แผนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราชอัน  
เนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่แนบมาด้วยโดยมี วงเงินงบประมาณ ๖๒.๗๗ ล้านบาท ซึ่ง  
ได้มีการวางแผนการปฏิบัติงานและแผนงบประมาณไว้ในงบประมาณค่าก่อสร้างของโครงการแล้วเพื่อช่วย  
บรรเทาและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการโครงการ

สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ที่ ๑๐

สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่

กรมชลประทาน

วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑



แผนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	ระยะเวลา (ปี)	ระยะเวลาก่อสร้าง						รวมเวลาดำเนินการ	หน่วยงาน
		2561	2562	2563	2564	2565	2566		
1. แผนประชาสัมพันธ์และมีส่วนร่วม	5							2570	หน่วยงาน
2. แผนจ่ายค่าชดเชยทรัพย์สิน	2								สหญ.10, สบก. เขตประเทานนครศรีฯ
3. แผนการปลูกป่าชายเลน (1,600 ไร่)	10								คณะกรรมการฯ
4. แผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูคลองท่าดีและคลองฝั้นน้ำ	6								กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
5. แผนส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรประมง	5								พลจ.นครศรีฯ, เขตประเทานนครศรีฯ
6. แผนงานด้านโบราณคดี	2								กรมประมง
7. แผนพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	6								กรมศิลปากร
8. แผนพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร	6								กรมพัฒนาชุมชน
9. แผนปรับภูมิทัศน์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	2								กรมส่งเสริมการเกษตร
10. แผนติดตามด้านอุทกวิทยาและการป้องกันน้ำท่วม	10								สหญ.10 กรมชลประทาน
11. แผนติดตามคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	10								กรมชลประทาน/สบก.
12. แผนติดตามด้านทรัพยากรดินและการใช้ดิน	5								กรมชลประทาน/สบก.
13. แผนติดตามระบบนิเวศทางน้ำและการประมง	7								กรมพัฒนาที่ดิน
14. แผนติดตามด้านสุขภาพของประชาชน	7								กรมประมง
15. แผนติดตามด้านเศรษฐกิจและสังคม	4								สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช
16. แผนการติดตามการดำเนินงานอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	10								กรมชลประทาน/สบก. กรมชลประทาน/สบก.

# แผนที่โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นเบื้องมาจากพรยราชดำริ

A คัดเหนือ  
● ปรับปรุงระบายน้ำ



601,000E

605,000E

610,000E

615,000E

620,000E